

aan de GEMEENTERAAD,
Postbus 19 157, 2500 CD Den Haag.
per e-mail: griffie@denhaag.nl
cc. bestemmingsplannen@denhaag.nl
Een getekend exemplaar is per post gestuurd.

Den Haag, 20 april 2023

Onderwerp: Zienswijze ontwerp-bestemmingsplan Anna van Hannoverstraat 4 (Soza), planID:
NL.IMRO.0518.BP0366GAnnaHan-40ON, 15-03-2023, 's-Gravenhage, Gemeentebld 2023, 111310

Geachte Raadsleden,

Het ontwerp-bestemmingsplan Anna van Hannoverstraat 4 (Soza) is ter inzage gelegd tot en met 26 april. De AVN dient deze zienswijze in uit zorg voor de effecten van het plan op groen en natuur.

We hebben begrip voor het doel te verdichten en meer woningen te bouwen in de stedelijke omgeving. Het plan ligt echter wel naast een ecologische verbindingszone: de Schenkzone, die deel uit maakt van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH) (zie illustratie in Toelichting 4.4.7.).

Daarover heeft de Gemeenteraad besloten: Met het aanwijzen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur verplicht het gemeentebestuur zich om deze op eenduidige en herkenbare wijze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken.

Daartoe doen wij de volgende voorstellen:

1. Houd de ecologische verbindingszone duurzaam in stand en versterk die waar mogelijk: beperk hinder van wind en schaduw door de bouwhoogte te verlagen, in ieder geval aan de kant van de ecozone

Het is belangrijk schaduw en windhinder in de ecozone te beperken. Er moet worden onderzocht hoe dat optimaal kan worden bereikt. Wat betreft schaduw stellen we voor de hoogte van de bebouwing aan de zijde van de Schenk, nu 35 m, te verlagen tot 14m.

In het vigerende bestemmingsplan is de maximum bouwhoogte aan de kant van het spoor 31m (voorgesteld in dit plan: 75m). Aan de kant van de ecozone zijn twee bouwvlakken met een maximum bouwhoogte van 22m toegestaan (volgens het plan 35m). Waar er geen gebouwen zijn, is er nu (deels) groen en groeien er bomen, die dus aansluiten op het groen. Er wordt ook geparkeerd, daar is een mogelijkheid meer groen aan te brengen.

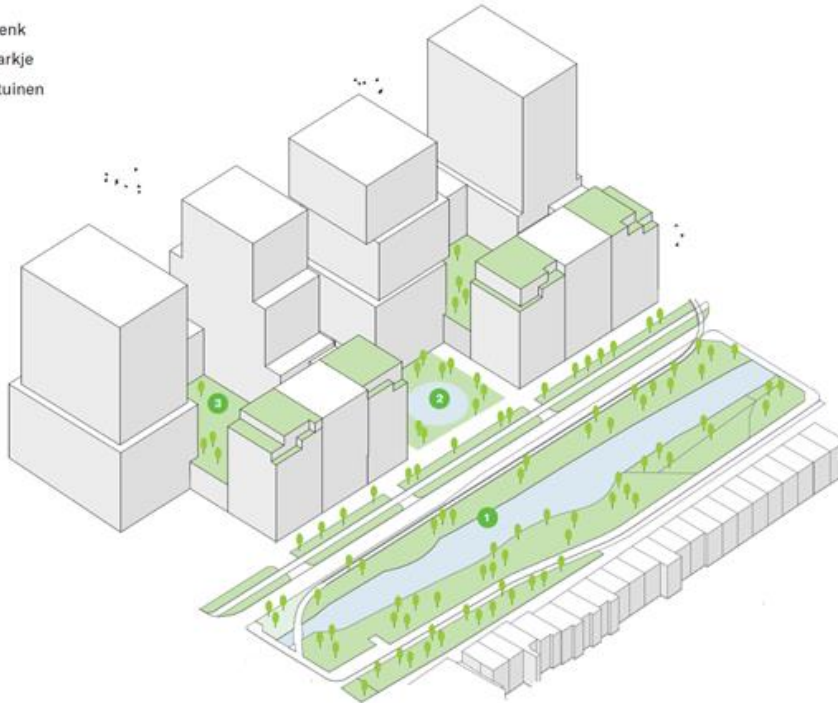
2. Houd de ecologische verbindingszone duurzaam in stand en versterk die waar mogelijk: schrijf zowel kwalitatief hoogwaardig groen als groene daken die aansluiten op de verbindingszone voor

De toelichting stemt hoopvol: "De herontwikkeling draagt bij aan vergroening van het gebied. De bebouwing zelf zal voldoen aan de eisen vanuit Natuurinclusief Bouwen en de eis uit de nota Eycline Skyline Deze eisen zijn opgenomen in de planregels en vormen daarmee een toetsingskader bij de behandeling van de aanvraag bouwvergunning."

In de planregels zijn de eisen opgenomen: "Bij hoogbouw (bebouwing met een grotere hoogte dan 50 meter), komt minimaal 100% van de footprint terug als horizontale buitenruimtes. Van deze horizontale buitenruimtes wordt minimaal 40% ingericht met groen dat een bijdrage levert aan biodiversiteit en beperking van opwarming van de aarde." (art 7.1.j)

Er is echter maar een klein stuk **'groen'** op de plankaart. Mooi is dat het 'pocketparkje' (2 op de tekening) ligt aan de kant van de ecozone. Maar er is wel veel schaduw daar (zie bijlage 15 Bezonningsonderzoek). Ten zuiden ervan staat een gebouw van 75m. Aan weerszijden van het 'parkje' staan gebouwen van 35m hoog.

- 1 De Groene Schenk
- 2 Groen pocketparkje
- 3 Groene binnentuinen

"In het gebouw komen opgetilde groene binnentuinen tussen de overige bebouwing. In de publiek toegankelijke ruimte op maaiveld tussen de gebouwen komt een stadsparkje waarmee wordt aangesloten op de ecologische verbindingszone bij de Schenkkade."

Wij bevelen aan het park uit te breiden en te onderzoeken of het beter kan worden geplaatst t.o.v. de schaduw zonder dat problemen met windhinder ontstaan. Dit pleit overigens ook weer voor verlaging van de bouwhoogte aan de kant van de Schenkzone (zie boven, 1).

Groene daken die op de ecozone aansluiten versterken de SGH. Dit is weer een, belangrijk, argument voor verlaging van de bouwhoogte aan de kant van de Schenkzone tot 14m.

Zie daarover het artikel van de Haagse stadsecologen: [De ecologische waarde van groene daken voor de stad](#)
"Wanneer we kijken naar actieve kolonisatie blijkt dat de meeste bijen- en wespensoorten groene daken tot 15 meter goed kunnen bereiken. Boven de 25 meter nemen de aantallen sterk af."

De geplande **daktuinen** liggen veel te hoog voor vogels (behalve meeuwen), namelijk 35 meter of hoger. De zwarte roodstaart komt als enige tot max. 20 meter. De bijdrage aan de biodiversiteit van deze daktuinen is dan ook minimaal te achten.

Wat betreft de **groene binnentuinen**, die zijn gepland op 14 meter: er is voor vogels nauwelijks een vindbare doorgang naar de oostelijk gelegen binnentuin (kant van NWO). Ook hier is de waarde voor de biodiversiteit van deze binnentuinen gering. Het gebouw, dat daar gepland is, wordt trouwens helemaal van glas. Voorzieningen dienen te worden opgelegd om te voorkomen dat vogels zich ertegen te pletter vliegen. De westelijk gelegen binnentuin is voor vogels niet te vinden en ook hoog, met 100% schaduw. Er komt dus niet een goede aansluiting op de ecozone, anders dan via de vijver ("groen pocketparkje") op maaiveld en ook deze is nagenoeg helemaal in de schaduw gelegen. Het is dan ook de vraag of die vijver de SGH kan versterken. Het is belangrijk dat de tuinen voldoende substraat krijgen, dat er (kleine) bomen kunnen komen (zie verder hieronder, paragraaf 3 over regels).

Concluderend stellen wij voor dat - voor de biodiversiteit, de kwaliteit van het groen en de aansluiting op de ecozone - de bouwhoogte aan de kant van de Schenkzone wordt verlaagd. Ook stellen we voor het 'pocketparkje' op maaiveld te vergroten en beter te situeren ten aanzien van wind en schaduw.

3. Maak scherpere regels voor de kwaliteit van groen en natuur ('groen dat een bijdrage levert aan biodiversiteit en beperking van opwarming van de aarde'), borg groene daken in regels en plankaart

Het is belangrijk groene daken die bijdragen aan de biodiversiteit ook te borgen in de regels. Dat is ook in andere bestemmingsplannen het geval, bijvoorbeeld Madurodam en Steenzicht.

Daartoe vraagt de AVN aan de lijst de 'begrippen' het begrip 'daktuin' toe te voegen en daarin op te nemen dat er voldoende dik substraat moet zijn en andere maatregelen dat er kleine bomen kunnen groeien, evenals duurzame beplanting, die bijdragen aan de biodiversiteit en de vermindering van broeikasgassen.

Bij de regels voor 'gemengd' stellen we voor op te nemen dat er ter plaatse van de aanduiding, een daktuin moet komen.

Voor de biodiversiteit is het cruciaal dat de daktuinen niet te hoog zijn ($\leq 14\text{m}$), daartoe moet op de plankaart de hoogte worden aangepast.

Het is belangrijk het puntensysteem natuur inclusief bouwen niet naar de letter te volgen maar naar de geest, dus maatregelen te nemen die daadwerkelijk de in de regels genoemde doelstelling bewerkstelligen: het bijdragen aan biodiversiteit. Een insectenhotel op een winderige schaduwlocatie levert punten op, maar welk insect daar zal wonen, is onduidelijk.

4. Houd de ecologische verbindingszone duurzaam in stand en versterk die waar mogelijk: sta daar geen sport- en speelvoorzieningen of toename van verharding toe, en let daar ook op de verlichting

In de toelichting wordt voor het oplossen van de toegenomen vraag naar sport- en speelvoorzieningen gewezen naar de "naastgelegen Schenk" (4.4.20.3). Er staat ook: "Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte moet rekening worden gehouden met het intensievere gebruik als gevolg van de ontwikkeling in het plangebied." De Schenkzone is een ecologische verbindingszone (onderdeel van het SGH). Die verdient het te worden gekoesterd, voeg daarom geen sport- en speelvoorzieningen of verharding toe. En handhaaf zo nodig de regels opdat de bezoekers geen hinder veroorzaken aan de natuur of aan elkaar.

Het beste is de behoefte aan sport- en spel mogelijkheden op te lossen binnen de nieuwe bebouwing. Sport- en speelvoorzieningen en met name verharde oppervlaktes, en overigens ook terrassen, tellen volgens de AVN niet mee als oppervlak groen en natuur in de eisen daarvoor (regels art. 7.1.j).

Zie toelichting: "De groenstrook (Schenkzone) ten noordwesten van de onderzoekslocatie kan potentieel fungeren als vliegroute en is in gebruik als foerageergebied. Derhalve wordt geadviseerd om tijdens de werkzaamheden geen extra verlichting te gebruiken of verlichtingsarmaturen te gebruiken die van het groen afschijnen" We adviseren het gebruik van aangepaste verlichting van/uit het gebouw – niet alleen tijdens de bouw- in de regels op te nemen.

Wij vragen u het ontwerp-bestemmingsplan aan te passen volgens bovengenoemde voorstellen.

Mede namens de Haagse Vogelbescherming,
met vriendelijke groeten,